

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

БАБІН АНАТОЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ
НАРОДНОЇ МЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

м. Миколаїв – 2020 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процес розвитку національної медичної сфери – надзвичайно важливий етап, в якому перебуває сьогодні вся галузь України. Це пов'язано з тим, що здоров'я громадян держави розглядається як один із найважливіших індикаторів виконання державних програм, показником ефективності державного управління, однією з надійних характеристик національної безпеки, показником суверенітету держави.

Можливим шляхом удосконалення системи медичного забезпечення громадян, окрім традиційного регулювання фармацевтичного ринку та практичного використання відповідних до конкретних захворювань лікарських препаратів, працівники Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) рекомендують використовувати народні методи зцілення у сфері охорони здоров'я (СОЗ), з обов'язковим урахуванням можливостей системи охорони у кожній окремо взятій країні світу.

Експерти ВООЗ, плануючи розвиток комплементарної медицини на період до 2023 року, вказують, що народна медицина (НМ), в цей період повинна бути: доказовою, ефективною та безпечною; перебувати у складі медичної сфери; має періодично регулюватися безпечність та якість продуктів; під постійним контролем повинні перебувати умови вирощування, збору та зберігання рослинних препаратів і технології їх тривалого застосовування; вітчизняні виробники засобів НМ повинні дотримуватись міжнародних вимог щодо їх якості при постачанні вказаних засобів на ринки Європи, а лікарі та провізори оволодівати мистецтвом НМ.

Дослідженням щодо практичного використання лікарських засобів НМ присвячені наукові роботи багатьох дослідників, але найвагоміший внесок у розробку проблеми практичного використання засобів НМ зробили: В. Абрамов, Н. Бенюх, З. Болтарович, С. Верхратський, О. Волошин, Т. Гарник, Л. Гуцол, І. Колодюк, Н. Костинська, Ю. Островерхова, В. Поканевич, О.Пунда, Я. Радиш, Є. Товстуха та ін.

Однак, наукові розвідки вказаних вище українських дослідників присвячені в основному питанням практичного використання засобів НМ. А проблема дослідження, а тим більше вирішення, питань державного регулювання НМ в Україні залишається поза увагою науковців. Саме тому теоретичне обґрунтування шляхів регулювання НМ і визначають актуальність магістерського дослідження.

Актуальність дослідження посилюється нагальною необхідністю удосконалення національного законодавства щодо державного регулювання НМ в Україні в контексті реформування СОЗ.

Грунтуючись на викладеному вище, робимо висновок про те, що сьогодні в Україні надзвичайно актуальними і своєчасними стають питання державного регулювання НМ, що і стало основою для вибору теми дослідження.

Об'єкт дослідження – виступає державне регулювання СОЗ України.

Предмет дослідження – шляхи державного регулювання НМ в Україні.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад та формулювання практичних заходів щодо вдосконалення шляхів державного регулювання НМ в умовах реформування СОЗ України.

Досягнення визначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних **завдань**:

- проаналізувати та узагальнити теоретичні джерела щодо виявлення проблем державного регулювання НМ;
- визначити ступінь наукової розробленості досліджуваної теми;
- розкрити сутність базових категорій НМ;
- виявити особливості нормативно-правового та інституційного шляхів забезпечення функціонування НМ в Україні;
- проаналізувати досвід економічно розвинутих країнах світу щодо інтеграції НМ в СОЗ;
- розробити наукову концепцію державного регулювання НМ в Україні, та запропонувати шляхи вдосконалення нормативно-правової бази щодо діяльності НМ;

Методи дослідження. У процесі виконання дослідження використано низку загальнонаукових методів дослідження: порівняння та дедукція – для виявлення змісту і зв'язків щодо впливу державного управління на розвиток НМ; системний підхід – дав можливість встановити взаємодію та зв'язок елементів системи державного управління НМ в Україні; методи систематизації й узагальнення – дали можливість узагальнити нормативно-правові документи та літературні джерела за темою дослідження; структурно-функціональний метод – використано при дослідженні системи державного управління НМ України;

Наукова новизна одержаних результатів визначається в розробці й обґрунтуванні шляхів державного регулювання НМ в Україні.

дістало подальшого розвитку:

- напрями та форми забезпечення розвитку НМ в Україні та її інтеграції в національну СОЗ в контексті «Стратегії ВООЗ в галузі народної медицини 2014–2023 рр.»: створення бази знань для активного управління НМ в рамках відповідної національної політики; посилення контролю якості, безпеки, правильного використання та ефективності НМ шляхом

регулювання продукції, практики і практиків; сприяння загальному охопленню послугами ОЗ України шляхом належної інтеграції послуг НМ в систему надання медичних послуг і медичної самопомоги – це принесе користь пацієнтам, які бажають отримати потрібну допомогу у потрібний час від потрібного їм спеціаліста-практика;

– пріоритетні напрями досліджень державного регулювання НМ в Україні з урахуванням ступеня вивчення цієї проблеми українськими науковцями (питання навчання та наукових досліджень в галузі НМ; державне регулювання в галузі виробництва, практики і практиків НМ; сучасне регулювання діяльності фахівців у галузі НМ в зарубіжних країнах; використання потенційного внеску НМ у покращення здоров'я, благополуччя і медичної допомоги, орієнтованої на потреби громадян).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в сукупності вони становлять теоретичну і методологічну основу для практичного вдосконалення системи державного управління СОЗ України.

Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 112 сторінок, з них 97 основного тексту, у тому числі 8 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел, який налічує 109 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У *першому розділі* «Теоретичні засади дослідження народної медицини» проаналізовано теоретико-методологічні засади дослідження державного регулювання народної медицини, розкрито роль засобів народної медицини у наукових доробках вчених. Досліджено використання засобів народної медицини у практиці у період воєн та реабілітації. Показано історичні аспекти розвитку народної медицини в наукових роботах.

Підрозділ 1.1 «Теоретичне підґрунтя проблеми розвитку нм у наукових працях українських і зарубіжних дослідників». Показано що державне регулювання народної медицини досліджувалось як вітчизняними так і зарубіжними дослідниками, але варто зауважити що і дотепер в Україні існує певна неоднозначність у розумінні щодо підходів у питанні державного

регулювання НМ.

Визначено що правове поле діяльності у сфері НМ формувалось протягом останніх років.

Акцентовано що на сьогодні в Україні наукові дослідження з питань НМ переважно стосуються практичного застосування НМ, питання нормативно – правового забезпечення залишається поза увагою науковців та влади.

Детальний аналіз наукових праць вітчизняних науковців засвідчує про те, що розвиток державного регулювання ОЗ, взагалі і державного регулювання НМ, зокрема нажаль зараз, ще лишається малодослідженим. Вивчення даного питання має розрізнений характер та методично не об'єднано. Ті праці які сьогодні наявні у науковому обігу розкривають досліджувану проблему поверхнево. Виходячи з вищезазначеного маємо змогу окреслити головні напрями щодо проблем державного регулювання НМ, які потребують наукового обґрунтування.

Зроблено висновок що серед актуальних слід вважати питання удосконалення нормативно – правового регулювання діяльності в сфері НМ, а також дослідження питання моніторингу спеціалістів у сфері НМ.

Дослідивши проблематику НМ крізь призму наявної джерельної бази, можемо констатувати, що на сьогодні кількість цілителів які застосовують народні методи лікування є надто великою.

Підрозділ 1.2 «Використання засобів НМ у практиці під час війн та реабілітації військовослужбовців». Зроблено аналіз проблеми практичного запровадження народної медицини. Показано складний історичний шлях який вона пододала із античних часів до сьогодення.

Показано що на сьогодні методи та принципи НМ знайшли своє широке застосування (лікування та реабілітація) в Україні серед ветеранів АТО / ООС в закладах Міністерства оборони, санаторіях, чисельних центрах реабілітації. Акцентовано що ідучи на поводу політики МОЗ яка проводила активну кампанію по дискредитації НМ, результатом чого стало закриття низки унікальних закладів та відділень НМ.

Наголошено, що головними стратегічними пунктами реабілітаційно– відновлювального лікування в санаторно– курортних закладах мають бути такі:

- забезпечення якості та доступності санаторно– курортного лікування та відпочинку військових, підвищення адаптаційних умов військових в період проходження військової служби, виконання бойових завдань;
- подальше зростання потенціалу медико– санітарного та

курортного забезпечення;

- вдосконалення системи стандартизації яка передбачає реалізацію сучасних медичних технологій у сфері медичної допомоги при захворюваннях які найчастіше шкодять здоров'ю військовослужбовців.

Зроблено висновок що принципи та засади НМ в Україні широко впровадженні в лікувальну практику та реабілітацію воїнів АТО / ООС в санаторних закладах Міністерства оборони, звичайних санаторіях, в різноманітних центрах реабілітації. Мусимо констатувати, що недалекоглядна політика МОЗ, щодо дискредитації НМ стало результатом закриття низки унікальних установ та відділень НМ.

Таким чином серед позитивних надбань які демонструє медична сфера у лікуванні військових нажалі не все залежить від останньої. Час від часу серед пацієнтів медичних закладів, а це люди з тяжким психічними і травматичними хворобами спостерігається зловживання алкоголем. В цьому випадку на нашу думку доцільно звернутися за допомогою до психолога або священика. Науковці під час проведення наукових заходів констатують, що під час процесу реабілітації військового дуже важливим фактором є духовна складова та підтримка залежної людини для повного утримання від алкоголю

Підрозділ 1.3. «Історичні аспекти розвитку НМ в дослідженнях українських і зарубіжних учених».

Показано що останнім часом помітно актуалізувалось питання вивчення традиційної народної (етномедицини), все це відбувається на думку науковців у контексті реалій «перехідного періоду», саме в цей час постають питання ролі та місця НМ у звичаях та традиціях, культурі українців. На їх думку НМ має щільний зв'язок з матеріальним життям і побутом суспільства, швидко реагує на стан економічного, соціального, морального, екологічного комфорту особистості (громадянина).

Показано що досліджуючи підняту проблему варто наголосити, що інноваційна професійна медицина успішно запроваджує на практиці споконвічний досвід багатьох поколінь у лікуванні різних захворювань. Запроваджуючи надбання прадавніх поколінь сучасні представники медичної галузі збагачують її практичну складову. Активну зацікавленість з боку теоретиків та практиків, щодо запровадження народних методів цілительства можемо пояснити не лише прагненням осмислення власної національної історії, а й прагненням зберегти духовну компоненту на шляху відтворення багатих національних традицій та звичаїв.

Показано тернистий шлях розвитку народної медицини з сивої давнини до наших часів. Зауважено що практичним втіленням НМ завжди сприяли знахарі, які мали такі цікаві і незвичайні «професії» : повитухо, рудо мети,

кровопуски, костоправи та інші. Ці практичні напрацювання у сфері НМ протягом певного періоду були зафіксовані та розтиражовані у вигляді спеціальних книг – травників, лікарських порадників, вертоградів, всім цим процесам також сприяла плідна співпраця НМ з народним досвідом

У другому розділі «Сучасний стан державного регулювання розвитку народної медицини.» досліджено правове забезпечення практик народної медицини в Україні в умовах сучасного розвитку сфери охорони здоров'я. Розкрито міжнародний досвід юридичної регуляції. Показано роль ВООЗ у розвитку народної медицини на період до 2023 року.

Підрозділ 2.1. «Правове забезпечення практики НМ в Україні на сучасному етапі розвитку національної сфери охорони здоров'я.». Показано проведене дослідження показало що Україна нині перебуває в процесі реформ всієї системи публічного управління, що надто ускладнює процес реформ у СОЗ, реалізація яких не в останню чергу мала би суттєвий практичний вплив на рівень життя населення і обороноздатність країни.

Процеси які нині тривають в державі дозволяють говорити про так званий перехідний розвиток, що стоїть на шляху демократичної трансформації суспільства, та потребує створення сучасного законодавства, яке є юридичним підґрунтям державної влади.

Акцентовано що головним завданням у сфері правового регулювання є розробка та реалізація ефективного законодавства у сфері формування ОЗ, що забезпечить успішне реформування СОЗ, як стратегічно важливої галузі управління.

Зроблено висновок, що вітчизняне законодавство з питань ОЗ має високий ступінь систематизації, в якому наявні розроблені кодифіковані акти згідно міжнародних вимог. Тобто в цілому це законодавство може бути використано для визначення і запровадження мультисекторальної державної політики у означеній сфері. Також варто зазначити, що вітчизняну правову базу ОЗ можна вважати недосконалою, особливо зі сторони законодавчої та виконавчої влади України.

Підрозділ 2.2 «Міжнародний досвід юридичного регулювання». Наголошено що Аналізуючи міжнародний досвід юридичного регулювання НМ, дійшли висновків що в багатьох країнах, що розвиваються, сьогодні триває перегляд, ставлення громадян до методів НМ, це на сам перед спричинено, природними чинниками, які є основою лікування, безумовну доведеність ефективності багатьох з них, в той же час велике суспільне незадоволення результатами лікування класичною (традиційною) медициною.

Зауважено що в багатьох країнах, що розвиваються, сьогодні триває перегляд, ставлення громадян до методів НМ, це на сам перед спричинено,

природними чинниками, які є основою лікування, безумовну доведеність ефективності багатьох з них, в той же час велике суспільне незадоволення результатами лікування класичною (традиційною) медициною. Зазначені підходи та методи, що регулюють НМ на законодавчому рівні можна поділити на такі групи:

- ✓ Ставлять НМ поза межами закону, а осіб, що застосовують їх карають;
- ✓ Не забороняють НМ, але на законодавчому рівні визнається система, яка базується на традиційній медицині;
- ✓ Дають можливість одночасного існування традиційної та НМ;
- ✓ Спрямовані на використання принципів класичної НМ, як таких, що є взаємодоповнюючими.

Зроблено висновок що питання статусу САМ в Європі на сьогодні є досить суперечливим, оскільки характеризується багатою гетерогенністю у всіх аспектах, а також термінологію, яка використовується засоби НМ, національний і правовий статус та регулювання. Отже можемо зробити висновок, що в Європі немає загальновизнаного та прийнятого визначення яке б визначило САМ.

У третьому розділі «Напрями розвитку народної медицини в умовах трансформування сфери охорони здоров'я України» у розділі досліджено, основні напрями оптимізації перспективного розвитку народної медицини в умовах трансформації вітчизняної системи охорони здоров'я, розкрито шляхи вдосконалення нормативно-правової бази регулювання народної медицини в нашій країні.

Підрозділ 3.1 «Основні напрями оптимізації подальшого розвитку НМ в умовах трансформування вітчизняної СОЗ». Показано що вимагають подальшого вдосконалення проблеми законодавчого врегулювання в сфері НМ, серед них атестація осіб які займаються медичною практикою у галузі НМ, розробка та затвердження умов та правил роботи цілителя який надає послуги та здійснює професійну діяльність у сфері НМ. додаткового дослідження особливо правового аспекту вимагає проведення контролю за дотриманням правил реалізації медичної діяльності та певних умов у сфері НМ особами які отримали чи прагнуть отримати ліцензії із боку МОЗ України.

Зазначено що характерною тенденцією розвитку вітчизняної СОЗ є активне інформування держави про стан та розвиток НМ, а також динамічне зростання СОЗ у сфері медичної діяльності.

Акцентовано увагу на розробленій автором Концепції державного регулювання НМ в Україні: мету – у підвищенні якості правової регламентації НМ, що має сприяти додержанню законності в СОЗ й основні

завдання Концепції визначення головних чинників, що впливають на питання нормативно – правового регулювання НМ в Україні. Доведення доцільності підсилення контролю за дотриманням умов та правил лікувальної справи на місцевому рівні у галузі НМ особами, які мають ліцензії та дозволи видані МОЗ України. Прогнозовані результати: запровадження та реалізація мети Концепції державного регулювання НМ в Україні сприятиме вирішенню великої кількості питань, що пов'язані з практичною діяльністю досліджуваної сфери СОЗ.

Підрозділ 3.2 «Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази регулювання НМ в Україні».

Акцентовано що маючи на меті реформування нормативно – правової бази з питань НМ перед МОЗ України постали наступні завдання:

- Розроблення та затвердження програми діяльності НМ в контексті реформування СОЗ;
- Розроблення та погодження програми наукового обґрунтування засобів та методів НМ;
- Розроблення переліку дозволених МОЗ заходів діагностики, профілактики та лікування які мають право використовувати фахівці у сфері НМ;
- Створення законопроекту «Про народну медицину»;
- Створення Реєстру ліцензованих фахівців у сфері НМ.

З'ясовано, що з метою оптимізації діяльності НМ окремого вирішення вимагають наступні напрями діяльності:

- Впровадження законодавства України у сфері інформації та реклами у галузі НМ;
- Внесення змін до Закону України «Про свободу совісті і релігійні організації»;
- Правова регламентація наслідків психічного впливу.

Показано що вітчизняний досвід який сформувався в системі тоталітарного керівництва яке відбилося на всіх сферах життя людини, а також на принципах створення нових державних механізмів та контролюючих органів і нагромадження писаних норм починаючи від законів і до розпоряджень і наказів. Слушна думка О. Башук, яка наголошує, що вище означена практика довела свою неспроможність у питаннях розвитку НМ в Україні, результати такої практики для головного споживача (хворого чи пацієнта) який звертається під час лікування до методів НМ показала свої руйнівні наслідки.

Зроблено висновок оскільки перед вітчизняною системою ОЗ постали дві важливі проблеми – хронічна нестача ресурсів та їх нераціональне

використання, створення та діяльність єдиного медичного простору України в вирішенні цих проблеми можливо за наступних умов:

- Створення системи обов'язкового загальнодержавного страхування;
- Розроблення і запровадження механізмів забезпечення та контролю якості медичної допомоги;
- Запровадження єдиних стандартів та форм медичної звітності для всіх медичних установ України;
- Участь у підготовці миротворчого контингенту, спільного навчання представників МОЗ та медичних фахівців зі сторони військових відомств та структур з метою запобігання спалахів різних хвороб серед колишніх військових;
- Взаємоузгодженість у розумінні питання кадрів у сфері ОЗ;
- Розроблення та запровадження сучасної системи інформаційного забезпечення ОЗ;
- Створення спеціалізованих лікувальних консультативно–профілактичних закладів;
- Розроблення шляхів співпраці спеціалізованих лікувальних закладів із системою страхової медицини, та системою платних медичних послуг;
- Реалізація практичної співпраці між МОЗ України та військовою медициною з метою розв'язання питань з надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі теоретично узагальнено актуальне на сьогодні завдання щодо визначення шляхів державного регулювання НМ в нашій країні.

Визначити головні висновки та висловити пропозиції та рекомендації стало можливим завдяки втіленню мети та завдань роботи.

Проаналізувано та узагальнено теоретичні джерела щодо виявлення проблем державного регулювання у сфері НМ. Доведено що державне регулювання народної медицини досліджувалось як вітчизняними так і зарубіжними дослідниками, але варто зауважити що і дотепер в Україні існує певна неоднозначність у розумінні щодо підходів у питанні державного регулювання НМ.

Визначено ступінь наукової розробленості досліджуваної теми який формувався досить неоднозначно під впливом різних факторів та подій.

Більшість науковців тривалий час не акцентували увагу на ролі НМ на рівні державної медицини, тобто тривала довга наукова та політична дискусія про роль і місце НМ в сучасній традиційній медицині. Цим цікавим подіям активно сприяв історичний досвід щодо розвитку НМ у різних країнах у різних період який знаходився в діапазоні від ворожого ставлення та заборони НМ до повноцінного визнання і запровадження у традиційну та навіть військову медицину.

Визначено що правове поле діяльності у сфері НМ формувалось протягом останніх років.

Обґрунтовано що в нашій державі зроблено низку важливих кроків на шляху об'єднання НМ з офіційною медициною. Серед них варто відзначити створення спеціалізованих навчальних закладів та підрозділів медичного спрямування в яких відбувається поглиблене вивчення НМ, серед таких курсів та навчальних програм можна виділити такі як (гомеопатія, фітотерапія, рефлексотерапія, мануальна терапія та інші).

На базі військових лікувальних закладів створено низку кабінетів та центрів лікування та діагностики хвороб методами НМ.

Показано що сьогодні Україна є лідером серед низки країн що запроваджують у лікарську практику, методи та засоби НМ, що в свою чергу позитивно відгукується на результатах лікування та терапії особливо серед військових учасників АТО /ООС. Зростає кількість практиків які займаються реабілітацією різних форм складності.

3. Виявлено особливості нормативно-правового та інституційного шляхів забезпечення функціонування НМ в Україні. Проведене дослідження показало що Україна нині перебуває в процесі реформ всієї системи публічного управління, що надто ускладнює процес реформ у СОЗ, реалізація яких не в останню чергу мала би суттєвий практичний вплив на рівень життя населення і обороноздатність країни.

Процеси які нині тривають в державі дозволяють говорити про так званий перехідний розвиток, що стоїть на шляху демократичної трансформації суспільства, та потребує створення сучасного законодавства, яке є юридичним підґрунтям державної влади.

Отже, головним завданням у сфері правового регулювання є розробка та реалізація ефективного законодавства у сфері формування ОЗ, що забезпечить успішне реформування СОЗ, як стратегічно важливої галузі управління.

Проведене дослідження показує, що вітчизняне законодавство з питань ОЗ має високий ступень систематизації, в якому наявні розроблені кодифіковані акти згідно міжнародних вимог. Тобто в цілому це законодавство може бути використано для визначення і запровадження

мультисекторальної державної політики у означеній сфері. Також варто зазначити, що вітчизняну правову базу ОЗ можна вважати недосконалою, особливо зі сторони законодавчої та виконавчої влади України.

Проаналізовано досвід економічно розвинутих країнах світу щодо інтеграції НМ в СОЗ. Аналізуючи міжнародний досвід юридичного регулювання НМ, дійшли висновків що в багатьох країнах, що розвиваються, сьогодні триває перегляд, ставлення громадян до методів НМ, це на сам перед спричинено, природними чинниками, які є основою лікування, безумовну доведеність ефективності багатьох з них, в той же час велике суспільне незадоволення результатами лікування класичною (традиційною) медициною.

Зазначені підходи та методи, що регулюють НМ на законодавчому рівні можна поділити на такі групи:

- ✓ Ставлять НМ поза межами закону, а осіб, що застосовують їх карають;
- ✓ Не забороняють НМ, але на законодавчому рівні визнається система, яка базується на традиційній медицині;
- ✓ Дають можливість одночасного існування традиційної та НМ;
- ✓ Спрямовані на використання принципів класичної НМ, як таких, що є взаємодоповнюючими.

Аналізуючи «Стратегію ВООЗ у сфері народної медицини на 2014-2023 роки» можемо констатувати що головною метою стратегії є активне залучення та підтримка країн – членів у запровадженні активної політики і комплексу заходів, що підвищать роль НМ у розвитку здоров'я населення.

До стратегічних завдань ВООЗ належить надання та підтримка технічного супроводу країнам – членам ВООЗ шляхом:

- «генерування знань, розробки відповідних методів НМ, документів та інструкцій для використання практик;
- координації використання ресурсів, досягнення консенсусу у розвитку основних заходів;
- сприяння інформаційному обміну в питаннях формування політики; формування і ведення бази даних для збору інформації відносно політики та регулювання у сфері НМ серед держав-членів ВООЗ».

«Стратегія ВООЗ в галузі народної медицини 2014–2023 рр.» слугує керівникам які працюють у сфері ОЗ та надання медичних послуг практичним підґрунтям для розробки відповідних рішень які сприятимуть більш ширшому розумінню проблем здоров'я та питання вибору пацієнта шляху для його підтримки.

Для реалізації Стратегії, для доведення її ефективності у сфері ОЗ, за для запровадження узгоджених та об'єктивних інструментів ВООЗ розробила

узагальнюючий список ключових показників ефективності який так чи інакше стосується кожного із зазначених в стратегії завдань. Зазначені показники будуть слугувати під час оцінки ступеню виконання стратегії.

Розроблено наукову Концепцію державного регулювання НМ в Україні, та запропоновано шляхи вдосконалення нормативно-правової бази щодо діяльності НМ. У процесі виконання даного дослідження визначено основні моменти які інтерпретовані автором у Концепції державного регулювання НМ в Україні. Визначено її мету вона полягає у підвищенні якості правової регламентації НМ, що має сприяти додержанню законності в СОЗ та основні завдання Концепції які полягають у визначенні головних чинників, що впливають на питання нормативно – правового регулювання НМ в Україні. Доведення доцільності підсилення контролю за дотриманням умов та правил лікувальної справи на місцевому рівні у галузі НМ особами, які мають ліцензії та дозволи видані МОЗ України. Прогнозовані результати Концепції полягають у запровадженні та реалізації мети Концепції державного регулювання НМ в Україні що сприятиме вирішенню великої кількості питань, що пов'язані з практичною діяльністю досліджуваної сфери СОЗ.

АНОТАЦІЇ

Бабін А. В. «Державне регулювання у сфері народної медицини в Україні»
- на правах рукопису.

У магістерській роботі розкрито важливе наукове завдання, зокрема проаналізовано та узагальнено теоретичні джерела щодо виявлення проблем державного регулювання у сфері НМ. Доведено що державне регулювання народної медицини досліджувалось як вітчизняними так і зарубіжними дослідниками, але варто зауважити що і дотепер в Україні існує певна неоднозначність у розумінні щодо підходів у питанні державного регулювання НМ.

Обгрунтовано що в нашій державі зроблено низку важливих кроків на шляху об'єднання НМ з офіційною медициною. Серед них варто відзначити створення спеціалізованих навчальних закладів та підрозділів медичного спрямування в яких відбувається поглиблене вивчення НМ, серед таких курсів та навчальних програм можна виділити такі як (гомеопатія, фітотерапія, рефлексотерапія, мануальна терапія та інші).

На базі військових лікувальних закладів створено низку кабінетів та центрів лікування та діагностики хвороб методами НМ.

Виявлено особливості нормативно-правового та інституційного шляхів забезпечення функціонування НМ в Україні. Проведене дослідження показало

що Україна нині перебуває в процесі реформ всієї системи публічного управління, що надто ускладнює процес реформ у СОЗ, реалізація яких не в останню чергу мала би суттєвий практичний вплив на рівень життя населення і обороноздатність країни.

Проаналізовано досвід економічно розвинутих країнах світу щодо інтеграції НМ в СОЗ. Аналізуючи міжнародний досвід юридичного регулювання НМ, дійшли висновків що в багатьох країнах, що розвиваються, сьогодні триває перегляд, ставлення громадян до методів НМ, це на сам перед спричинено, природними чинниками, які є основою лікування, безумовну доведеність ефективності багатьох з них, в той же час велике суспільне незадоволення результатами лікування класичною (традиційною) медициною.

Розроблено наукову Концепцію державного регулювання НМ в Україні, та запропоновано шляхи вдосконалення нормативно-правової бази щодо діяльності НМ. У процесі виконання даного дослідження визначено основні моменти які інтерпретовані автором у Концепції державного регулювання НМ в Україні. Визначено її мету вона полягає у підвищенні якості правової регламентації НМ, що має сприяти додержанню законності в СОЗ та основні завдання Концепції які полягають у визначенні головних чинників, що впливають на питання нормативно – правового регулювання НМ в Україні.

Ключові слова: народна медицина, охорона здоров'я, система охорони здоров'я.

Summary

Babin A. V. "State regulation in the field of folk medicine in Ukraine" - as a manuscript.

The master's thesis reveals an important scientific task, in particular, analyzes and summarizes the theoretical sources for identifying problems of state regulation in the field of NM. It is proved that the state regulation of folk medicine has been studied by both domestic and foreign researchers, but it should be noted that there is still some ambiguity in Ukraine in understanding the approaches to state regulation of NM.

It is justified that in our country a number of important steps have been taken to unite NM with official medicine. Among them it is worth noting the creation of specialized educational institutions and medical units in which there is an in-depth study of NM, among such courses and training programs can be distinguished such as (homeopathy, herbal medicine, reflexology, chiropractic and others).

A number of offices and centers for treatment and diagnosis of diseases by

NM methods have been established on the basis of military medical institutions.

Peculiarities of normative-legal and institutional ways of ensuring the functioning of NM in Ukraine are revealed. The study showed that Ukraine is currently in the process of reforming the entire system of public administration, which greatly complicates the process of reforms in POPs, the implementation of which would not least have a significant practical impact on living standards and defense capabilities.

The experience of economically developed countries of the world on the integration of NM in POPs is analyzed. Analyzing the international experience of legal regulation of NM, we concluded that in many developing countries, today is under review, the attitude of citizens to the methods of NM, it is in itself caused by natural factors that are the basis of treatment, unconditional proof of effectiveness of many of them. at the same time there is great public dissatisfaction with the results of treatment with classical (traditional) medicine.

The scientific Concept of state regulation of NM in Ukraine is developed, and the ways of improvement of normative-legal base concerning activity of NM are offered. In the process of performing this study, the main points that are interpreted by the author in the Concept of state regulation of NM in Ukraine are identified. Its purpose is to improve the quality of legal regulation of NM, which should contribute to the rule of law in POPs and the main objectives of the Concept are to identify the main factors influencing the legal regulation of NM in Ukraine.

Key words: folk medicine, health protection, health protection system.